

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: שמואל	שם משפחה: גליקסר
----------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: גליקסר		בלועזית	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: שמואל (שמיל)		בלועזית Samuel	מין: ☐ ז / ☐ נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): לודג'		בלועזית Lodz	ארץ לידה: פולין
שם פרטי של האב: שלמה		שם פרטי ושם נעורים של האם: חיה גרשונוביץ	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):		שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה : לודג'		בלועזית Lodz	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: כיתה אחת		מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): פולין			
האם היית בגטאות? אילו ומתי? גטו לודג'			
האם היית במחנות? אילו ומתי?			
מקום השחרור: פפנדורף		תאריך השחרור: 1945	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה? מחנה פליטים בגרמניה		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?	
מקומות/מחנות בדרך לארץ: מרסיי		שנת עליה:	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): אקסודוס

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי למשפחה קטנה בלודג' שבפולין. לודג' הייתה עיירה יהודית בעיקרה, חיו בה 250 אלף יהודים. היו לי שני אחים. אבי החזיק בחנות קונפקציה ואמי עבדה יחד איתו. הוריי נפרדו כשהייתי קטן, אבי עבר לצרפת ואני נשארתי עם אמי בפולין. אבי היה בצבא הפולני כשהייתי קטן. בזמן שהוא היה בצבא אחיה של אמי עזרו בפרנסה.

החיים בפולין היו מלווים ברעב ובעוני גדולים. למדתי בבית ספר יהודי. בעיירה היו הרבה בתי כנסת. סבי מצד אמי היה מאוד דתי, והוא לקח אותי ללמוד בחדר, שם למדתי במשך שנה. אנשים עם זקנים וכובעי מגבעת היו מראה שגרתי למדי ברחובות העיירה.

מספר ימים לפני פרוץ המלחמה אבי חזר לפולין במטרה להבריח אותי ואת אמי לצרפת, אך בינתיים סגרו את הגבול ונאלצנו להישאר בפולין. בכל צעד ושעל הורגשה האנטישמיות. הפולנים קראו לנו Jude. הרגשנו מאוד לא רצויים.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

בשנת 1939 התחלנו לעבוד טלאי צהוב. אני זוכר שבתור ילד חשתי גאווה גדולה לשים מגן דוד על החולצה. הרגשתי כמו גנרל. מי שלא ענד טלאי צהוב – נורה. היהודים זהו על פי מראה חיצוני – כובע מגבעת, זקן, ברית מילה. היו הלשנות רבות מצד הפולנים והגרמנים. היהודים חיו בפחד עצום, כל רכושם נלקח.

בשלב מסוים ברחתי עם אבי לברית המועצות. הגענו לגבול עם גרמניה והגבול היה סגור. אחרי כמה ימים סטאלין נתן הוראה לאפשר לאנשים להיכנס בתור פליטים. נכנסנו לרוסיה עם עגלות וסוסים. הגענו לבלרוסיה וביקשתי מאבי לחזור לאמי בפולין. עליתי לרכבת ונסעתי חזרה ללודג'. המצב היה קשה מאוד והאנטישמיות רבה.

בסוף 1942 הוקם הגטו בלודג'. הייתי בגטו עם אמי ואחיי. פעם אחת אמי שלחה אותי להביא לחם. כשחזרתי הביתה, אמי ואחיי לא היו. בדיעבד התגלה שהם נלקחו למחנה חלמנה עם משפחתה של אמי, ושם נהרגו.

הייתי בן עשר כשנשארתי לבד בעולם. חיפשתי רק מקום לישון. הסתובבתי ברחובות, שהיו כבר ריקים מיהודים, ומצאתי גוי מכר של אמי שהסכים לתת לי מחסה. הוא ואשתו פחדו שיגלו אותם, אבל העריכו מאוד את אמי ולכן הסכימו לעזור לי. התחבאתי במרתף. בבוקר עזרתי למשפחה עם עצים להסקה. היו להם ילדים משלהם. אחרי המלחמה הציעו לי להישאר איתם, אך אני העדפתי לחפש את משפחתי.

אני זוכר שהייתי רעב כל הזמן, היה מחסור במזון. חלמתי שאני יושב מול שולחן עם הרבה כיכרות לחם, ואני יכול לאכול בלי הגבלה ואף אחד לא מסתכל עליי.

שמות הקרובים שנספו בשואה:

- אמי גרשונביץ חיה
- אחי גליקסר אברהם
- דודי גרשונביץ חיים
- דודי גרשונביץ משה
- דודי גרשונביץ טוביה
- כולם היו ילידי לודג'.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

לאחר המלחמה חזרתי לביתי בלודג' בנסיון למצוא את משפחתי. מצאתי את אבי, שחזר מרוסיה. פגשתי ביהודים נוספים, שארגנו מחסה ליהודים אחרים. היו שם הרבה ארגונים של קיבוצים מהארץ. הצטרפתי לתנועת גורדוניה, אך עברתי לתנועת השומר הצעיר – כי האוכל שם היה טוב יותר. הייתי במרדף מתמיד אחרי אוכל, כי כל הזמן הייתי רעב. אחרי שהצטרפתי לשומר הצעיר, קיבלתי את ברכת אבי לעלות ארצה וחיכיתי לעליה. התארגנה אוניית מעפילים "אקסודוס", שיצאה ממרסיי. לשם הביאו את כל הילדים במשאיות. הייתי בן 15 באותו הזמן. באוניה היו 4500 איש. הדרך הייתה קשה מאוד וסבלתי מבחילות. הפלגנו במשך שבעה ימים. כשהגענו לאזור המזרח התיכון פגשו אותנו אוניות קרב אנגליות. פתחנו בקרב איתם, והתחלנו לזרוק עליהם מכל הבא ליד – נעליים, קופסאות שימורים ועוד. כמה ילדים נהרגו במהלך הירי. לאחר כמה זמן האנגלים השתלטו על האוניה ולקחו אותה לנמל חיפה. שם חיכו שלוש אוניות בריטיות שלקחו אותנו לגרמניה. נלחמנו בהם כל הדרך וסירבנו לרדת לחוף בגרמניה. הטמנו פצצה באחת האוניות. האנגלים מצאו את הפצצה. דווקא באותה אוניה לא היה

מרד, והדבר עורר את חשדם. הוכנסנו למחנות עקורים בגרמניה. המחנות היו מוקפים גדרות תיל ומגדלי שמירה, ממש כמו במחנות ריכוז. קיבלנו הקצבת מזון קטנה מאוד. המחנה נשמר כל הזמן מפני שודדים ופורצים. בינתיים ההגנה אירגנה עליה ארצה, זה היה לקראת סיום תקופת המנדט. יצאנו ממחנה העקורים ונסענו למרסיי במשאיות. משם הפלגנו לאוניה "קדמה".

נא ספרי/ על חיירך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגענו לנמל חיפה, משם נשלחתי למחנה עולים ברעננה. משם נשלחתי לקיבוץ "המעפיל". הייתי חבר בתנועת ה"שומר הצעיר" ולמדתי לנהוג על טרקטור. חצי יום למדתי וחצי יום עבדתי. באותה תקופה התחילה מלחמת השחרור, ואנחנו סייענו במסגרת הגדנ"ע וסיפקנו נשק לחיילים. בשנת 1950 התגייסתי לנח"ל. ביצענו כל פקודה שניתנה לנו. היינו מוכנים לקפח את חיינו למען המולדת, היינו ממושמעים מאוד ואידיאליסטים. בגלל שאהבתי מאוד את המדינה – התאקלמתי מהר מאוד. גם אחרי הצבא נשארתי בקיבוץ. לאחר זמן מה עזבתי והגעתי ללוד, בחיפוש בת זוג. גרתי אצל הורים של חבר מהקיבוץ. לא מצאתי עבודה וגם כסף לא היה לי. עברתי לבאר שבע, מצאתי עבודה והכרתי את אשתי. הגעתי לבית מסוים שבו ביצעתי עבודות, ונאמר לי שגרה בחורה צעירה ויפה בקרבת מקום. התחלתי לחזר אחריה ואחרי זמן מה החלטנו להתחתן. לאחר החתונה עברנו לשכונת ג'בליה ביפו, ולאחר מכן קנינו בית בעזרת משרד השיכון. החיים בתור זוג צעיר היו קשים מאוד, הפרנסה הייתה קשה והשכר נמוך. הייתי בעל מקצוע טוב ולא בחלתי בשום עבודה. עבדתי שעות על גבי שעות כדי להעמיד את משפחתי על הרגליים. נשארתי בעסקי הטיח במשך ארבעים שנה, ויש שיגידו שהייתי בעל מקצוע בחסד עליון. אשתי ואני הבאנו שלוש בנות, ויש לנו כיום שבעה נכדים. לכולם אני מנסה להנחיל את ערכי החלוציות, האידיאליזם ואהבת הארץ.

ראיון: חני אדמון קוזיאל

חולון, 2010